

LA TRIBUNA

El deute públic: no siguem babaus

A les portes del pressupost per al 2025

Excav de Govern

L'endeutament públic, que se situa a hores d'ara en uns 1.210 milions d'euros, no és un accident sobtat. És, al contrari, el resultat d'una deriva pressupostària ja prou antiga, accentuada per la laxitud, el deixar-se anar, dels tretze anys de governs de DA. L'endeutament públic és un greu problema immediat i, encara més, a curt termini, no siguem babaus.

Resultat d'aquests anys d'alegria i barra lliure: gairebé no tenim marge de maniobra per encarar i assumir, és a dir, afrontar, necessitats urgents en sanitat, educació i infraestructures.

Fa molts anys que els pressupostos s'aproven amb dèficit i l'endeutament públic no ha parat de créixer de manera gairebé continuada.

Cal, doncs, fer que l'estat sigui més eficaç a l'hora de gastar i, també, que la nostra economia guanyi en productivitat i es treballi més.

Per molt maquillatge que s'hi posi, la càrrega dels interessos del deute públic esdevindrà molt feixuga. Entrarem en una etapa de paral·lisi política estructural perquè l'estat andorrà serà incapaç d'invertir en infraestructures de futur.

Els governs andorrans s'han afegit acríticament i automàticament a les "regles de Maastriht" sense adonar-se que Andorra no té una estructura econòmica que pugui situar-se al nivell de solidesa dels països de la Unió Europea.

La brúixola, que el ministeri de Finances andorrà dona per indiscutible, de l'indicador deute públic/PIB no pot servir d'orientació única en l'elaboració de les polítiques econòmiques que es facin al nostre país.

Hi ha tres motius que ens porten a discutir la interpretació es-

biaixada de la situació de l'endeutament públic que s'està donant des del Govern.

En primer lloc, el nivell d'endeutament no permet pas de saber si estem davant d'un "bon deute" o d'un "mal deute". El dèficit públic i el deute públic són útils i també necessaris per mantenir l'ocupació i finançar la indefugible transició ecològica. Són, al contrari, nefastos quan són el resultat de polítiques de clientela.

En segon lloc, ni la perillositat ni la bondat d'un nivell d'endeutament no es pot assentar ni afirmar de manera absoluta ni automàtica. Però hi ha certes situacions que fan que el deute públic pot ser perillós.

Per exemple, quan un estat com l'andorrà s'ha d'endeutar en uns mercats financers liberalitzats. No hi hauria cap perill si aquell deute comptés amb el suport del banc central del país. Però a Andorra no tenim banc central. Tampoc no hi hauria excessiu perill si la capacitat de recaptació fiscal estigués ben assegurada. Però dissortadament a Andorra, avui, no tenim capacitat de retorn del deute. No ho diem només als estudis del Centre d'Estudis i Recerca Socialdemòcrata (CERES), ho constata el Tribunal de Comptes en els seus informes.

Finalment, el tercer motiu que ens fa dir que la situació actual de l'endeutament públic ens ha de preocupar és que no ens podem limitar a l'indicador de la relació entre el nivell del deute i el PIB. Aquest indicador no pot ser l'únic. S'ha de parlar del servei del deute, és a dir els interessos a pagar pels préstecs rebuts.

El ministeri de Finances i la Intervenció general, ens diuen que es manté una ràtio, un percentatge, de deute sobre PIB que és estable i conforme a la Llei. Però en el món real, el de l'economia política, aquests raonaments tan bonics són erronis.

Ja per començar, cal adonar-se del motiu, pel qual el deute públic global i el dèficit pressupostari no paren de derapar.

Al nostre país, en el qual la

cultura de la responsabilitat pressupostària no està ancorada en l'electorat, els governs de DA han volgut mantenir una despesa que els fes populars, això explica l'augment forassenyat de despeses de personal i, en general, de les despeses de funcionament menystenint l'esforç inversor.

El debat sobre el deute públic no es farà doncs fins que ens acostem al llindar del precipici. Quan el país estigui a punt d'estimbar-se aleshores, calmes ajudeu-me, n'hauré de parlar, si us plau per força.

Andorra hauria de trobar, li cal fer-ho de manera urgent, els marges de maniobra pressupostaris per estar en situació de reaccionar a les múltiples crisis que ens amenacen com són les pandèmies, la guerra a les portes d'Europa i el trontollament de l'economia tradicional.

Com s'hauria de fer?

Els poders fàctics, els *lobbys*, quan se sentin en perill existencial, faran tot el que puguin per bloquejar els programes d'estalvi, i els potencials successors del govern actual els prometran de desfer les reformes a canvi del seu suport.

Una altra idea, probablement la que s'imposarà, és la de dir que "ara no és el moment". "Més que no pas aturar el creixement, ja prou fràgil, ens comprometem avui a una reducció futura de la despesa de funcionament" diran. Aquest camí no té cap credibi-

litat.

Com ens podem creure que els futurs governs s'obligaran a uns constryments suplementaris?

No ens enganyem, sabem prou bé que deixaran, ells també, el sauejament pel futur.

Em sembla doncs que l'únic camí possible és un esforç compartit per tots. Immediat, encara que comporti un alentiment conjuntural.

A llarg termini el que s'ha de renovar són les institucions.

S'ha de donar al Consell General els mitjans de procedir a arbitrar i decidir de manera informada sobre les finances públiques. L'apartat 5 de l'article 61 de la Constitució dona un mandat molt clar al Consell General: "La comissió de Finances del Consell General revisarà anualment el compliment de l'execució pressupostària."

Parlem clar: aquest mandat s'ha convertit en un tràmit que més aviat és un simulacre.

Ho dic amb coneixement de causa i estic disposat a parlar-ne públicament amb qui pretengui que els membres de la comissió de Finances disposen del temps i els mitjans suficients per a complir aquell mandat constitucional.

Estic convençut que cap ex-conseller general membre de la comissió Legislativa de Finances dels darrers quinze anys –jo en vaig ser del 2011 al 2015– em podrà discutir que el Consell General no té els mitjans suficients per analitzar, debatre i esmenar el projecte de Pressupost que li trameta el Govern. Menys encara quan, sovint, la tramesa va acompanyada de suggeriments i, si cal, pressions perquè no se'n retardi l'aprovació.

Caldria donar a la comissió legislativa de Finances un gran equip d'experts econòmics com és el cas en altres països on es respecta el paper d'impuls, control i decisió informada del parlament. Però, no ens fem falses il·lusions, això no passarà.

I així ens anirem acostant al precipici, fins que l'Estat s'estimbi.